

Received / Geliş
10.10.2018

Article History
Accepted / Kabul
20.12.2018

Available Online / Yayınlanma
20.12.2018

VALUATION OF CONCRETE AND ABSTRACT CULTURAL HERITAGE TAKES PLACE IN THE BOOK YEDİ İKLİM TÜRKÇE VE İSTANBUL

YEDİ İKLİM TÜRKÇE VE İSTANBUL KİTAPLARINDA YER ALAN SOMUT VE SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Fatma ÜÇLER²

Abstract

Culture is the most important element that makes sense in the society. Culture is the product of tangible and intangible cultural accumulation. On the other side, language is important since it reflects the features of the society and have roles for conveying the culture throughout the ages. Turkish language is special in this context. In the formation of the words, idioms and proverbs- a reflection of culture can be traced. Training of a language cannot be separated from the cultural elements. Cultural training is inevitably important in language learning. Language cannot be learned just by getting the information about the grammar, but also understanding the cultural codes of that language. Within this concept, we will trace the codes concerns with the cultural heritage and define how these codes take part in the coursebooks named "Istanbul and Yedi İklim Türkçe". The A1, A2, B1, B2, C1/+ and C2 levels of these course books will be examined. These coursebooks reference the language learning from the beginner to advanced level. Conveying the cultural elements to the language learners is increasing step by step towards the advance levels. These two coursebooks that aims to teach Turkish differentiates from the point of view of conveying the culture and language teaching approach; the definition of tangible and intangible cultural heritage in these coursebooks are the main goal of this study.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, tangible culture, intangible cultural heritage, Yedi İklim Türkçe, Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı İstanbul.

Özet

Kültür, bir topluluğu anlamlı hâle getiren en önemli varlıkların başında gelir. Kültür, somut ve somut olmayan farklı birikimlerin ürünüdür. Diller ise yüzyıllar boyunca oluşan kültürün taşınması ve toplumu yansıması bakımından önemlidir. Türk dili de bu bakımdan oldukça özel bir yere sahiptir. Kelimelerin oluşumu, zengin deyim ve atasözlerinde kültürün yansıması görülmektedir. Bir dil öğrenilirken kültürel kazanımlar da edinilir. Dil öğretiminde kültürel aktarım yadsınamayacak bir öneme sahiptir. Dil tek başına gramatik yapıyla değil, o dili oluşturan milletlerin kültürel kodlarının anlaşılmasıyla öğrenilir. Bu bağlamda biz de çalışmamızda, yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan, İstanbul ve Yedi İklim Türkçe kitaplarında kültürel mirasların nasıl yer aldığını tespit edeceğiz. Söz konusu eserlerden İstanbul ve Yedi İklim Türkçe kitabının A1-A2, B1-B2, C1/+ ve C2 ders kitabı serileri incelenecektir. Bu kaynaklar dil öğretimini başlangıç seviyesinden alıp ileri seviyeye taşımaktadır. Kültürel aktarım başlangıç seviyesinden sonra adım adım artmaktadır. Türkçeyi öğretmek amacıyla birleşen bu iki kaynak, kültürel aktarım ve dil öğretimine bakış açılarıyla farklılıklar arz etmektedir. Değişik yönlerden tahlil edilen bu eserlerin somut ve somut olmayan kültür aktarımlarını tespit, bu çalışmanın temel noktasını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe Öğretimi, somut kültür, somut olmayan kültür mirası, Yedi İklim Türkçe, Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı İstanbul.

¹ Bu makale, 2-4 Kasım 2018 tarihinde, Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

² Kocaeli Üniversitesi, Öğretim Görevlisi, fatma.ucler@kocaeli.edu.tr

Giriş

Türkçe, dünya dilleri arasında köklülük, coğrafi olarak geniş bir alanda kullanım ve dili kullanan nüfus bakımından önde gelen dillerden biridir. Türkçenin tarihi gelişimi, yayılım alanı, günümüzde kullanım alanı ile ilgili pek çok çalışma vardır. Geçmişten gelen bu güç doğrultusunda Türkçeyi öğrenme talepleri artmakta ve yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında bir genişleme söz konusudur. Ancak bir dili tam manası ile öğrenmek, o kültürün taşıyıcısı olan dili kültürel alt yapısıyla öğrenmekle mümkün olabilir. Zira dil, toplumun zihniyet haritasını teşkil eder ve bu harita kültürel kodlarla zenginleşir.

Türkçe kültür taşıyıcılığı bakımından önemli bir birikime sahiptir. Özellikle geçmişten bugüne kadar yaşantıya ışık tutan kalıp sözler, deyimler, sıklıkla kullanılan atasözleri Türkçenin kültürel alt yapısının derinliğini gösterir.

“Kültür, bir milletin hayat tarzıdır. Bu hayat tarzı dili oluşturduğuna göre, dil öğrenmek, o hayat tarzıyla tanışmak, belli bir süre sonra da onu benimsemek anlamına gelir.” (Avcı, Küçük, 2017a: 49).

“Kültürün unsurları, dil, din, sanat, gelenek ve görenektir. (...) Yabancı dil öğrenmek, yabancı bir kültür ile diyaloga girmek demektir. Yabancı dil öğrenirken iki kültür birbirleriyle sürekli etkileşim içindedir. Bu dersler, öğrencinin hem kendi kültürü hem de yabancı kültür ile bulunduğu, iki kültürün benzer ve farklı yanlarını kavrayıp, karşılaştırmalar yaptığı bir alandır. Bu bağlamda yabancı dil öğretiminde, kültürlerarası etkileşim üst amaç olarak benimsenmiştir. Kültürlerarası bildirişim, anlaşmayı amaçlayan yabancı dil öğretimi ön yargıları ve yanlış anlamaları ortadan kaldırmayı sağlayan bir yoldur.” (Çifci vd., 2013: 365, 367).

Kültür, aynı dili konuşan insanların oluşturduğu ortak değerler bütünüdür ve bu değerler nesiller boyunca sürdürülebildiğinde mana derinliğine sahip olur. Gerek somut, gerekse somut olmayan kültürel miras açısından zengin bir birikime sahip olan Türk kültürü geniş bir araştırma konusu olacaktır. Bu çalışmanın kapsamı için UNESCO'nun listesine giren kültürel unsurların varlığı, adı geçen kitaplarda taranmış ve tespit edilmiştir. Listede kayıtlı kültür unsurları dışında ama belirgin olarak Türk kültürüne ait olan unsurlar da belirlenmiştir. Bu bağlamda, çalışma alanının netleşmesi için UNESCO'da kayıtlı somut ve somut olmayan Türk kültürü miraslarının neler olduğuna bakalım:

“Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini sağlamak amacıyla UNESCO'nun 17 Ekim - 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanan 17. Genel Konferansı kapsamında, 16 Kasım 1972 tarihinde “Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme” kabul edilmiştir. 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanunla katılmamız uygun bulunan bu Sözleşme, 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak, 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

Uluslararası önem taşıyan ve bu nedenle takdire ve korunmaya değer doğal oluşumlara, anıtlara ve sitlere “Dünya Mirası” statüsü tanınmaktadır. Sözleşmeyi kabul eden üye devletlerin UNESCO'ya başvurusuyla başlayan ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) uzmanlarının başvuruları değerlendirmesi sonunda tamamlanan bir işlem dizisinden sonra aday varlıklar Dünya Miras Komitesinin kararı doğrultusunda bu statüyü kazanmaktadır.

2018 yılı itibariyle Dünya genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kayıtlı 1092 kültürel ve doğal varlık bulunmakta olup bunların 845 tanesi kültürel, 209 tanesi doğal, 38 tanesi ise karma (kültürel/doğal) varlıktır. Her yıl gerçekleşen Dünya Miras Komitesi toplantıları ile bu sayı artmaktadır.

Ülkemizin, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında yürüttüğü çalışmalar neticesinde bugüne kadar UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 18 adet varlığımızın alınması sağlanmıştır. Bu varlıklardan on altısı kültürel ikisi² ise hem kültürel, hem doğal miras olarak listeye alınmıştır (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-44423/dunya-miras-listesi.html> , 2018).

Dünya mirası listesi şu şekilde güncellenmiştir:

1. Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) [1985]
2. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) [1985]
3. İstanbul [1985]
4. Hattuşa (Boğazköy) - Hitit Başkenti (Çorum) [1986]
5. Nemrut Dağı (Adıyaman - Kahta) [1987]
6. Pamukkale (Denizli) [1988]
7. Xanthos-Letoon (Antalya - Muğla) [1988]
8. Safranbolu Şehri (Karabük) [1994]
9. Troya Antik Kenti (Çanakkale) [1998]
10. Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne) [2011]
11. Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya) [2012]
12. Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa) [2014]
13. Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir) [2014]
14. Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri [2015]
15. Efes (İzmir) [2015]
16. Ani Arkeolojik Alanı (Kars) [2016]
17. Afrodisias (Aydın) [2017]
18. Göbeklitepe Arkeolojik Alanı (Şanlıurfa) [2018] (<http://whc.unesco.org/en/list>, 2018).

UNESCO 2003 yılında, insanlığın somut olmayan ama nesilden nesile aktarılan kültürünü koruması hedefiyle “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesini” kabul etmiştir. Bu sözleşme kültürel mirasın korunmasını ve nesiller arası hareketine katkı sağlayacak yöntem ve imkânlar sağlar. “Sözleşmede somut olmayan kültürel miras, “toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar” olarak tanımlanmaktadır.” (Arı: 2013, 13).

UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesinde Türk kültüründen şu unsurları görmekteyiz:

² İlki Göreme Milli Parkı ve Kapadokya, ikincisi Pamukkale.

1. Meddahlık (2008)
2. Mevlevi Sema Töreni (2008)
3. Âşıklık Geleneği (2009)
4. Nevruz (Çokuluslu) 2009)
5. Karagöz (2009)
6. Geleneksel Sohbet Toplantıları (2010)³
7. Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali (2010)
8. Alevi-Bektaşî Ritüeli Semah (2010)
9. Tören Keşkeği Geleneği (2011)
10. Mesir Macunu Festivali (2012)
11. Türk Kahvesi Kültürü ve Geleneği (2013)
12. Ebru: Türk Kağıt Süsleme Sanatı (2014)
13. Geleneksel Çini Ustalığı (2016)
14. İnce Ekmek Yapma ve Paylaşma Kültürü: Lavaş, Katırma, Jupka, Yufka (Çokuluslu) (2016)
15. Bahar Kutlaması: Hıdrellez (Çokuluslu) (2017)
(<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR-50838/>, 2018).

Son olarak 2018 yılında Dede Korkut etrafındaki oluşun kültür, “Dede Korkut-Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği (Azerbaycan ve Kazakistan ile Ortak Dosya, 2018)” başlığı ile listeye dâhil edilmiştir.

“Türkiye’nin 17. Madde kapsamındaki Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine ise Işık Dili 2017 yılında kaydedilmiştir.” (<http://www.unesco.org.tr/Pages/126/>, 2018).

Türk dünyasının güçlü değeri Dede Korkut’un, edebî yönünde var olan birleştiriciliği, kültür ortaklığı yönüyle, bu alanda da kendini göstermiştir.

Somut olmayan kültürel mirası Arı şöyle genişletmektedir: “Örf ve adetlerden yerleşim alanlarını dokusuna, kırsal yapılardan tarihi ve biyolojik çeşitliliğe, performans sanatlarından sözlü geleneklere, festivallere ve ritüellere kadar farklı konular, tüm çeşitliliği ve çok disiplinli yapısı ile kültürel miras yönetiminin konusu haline gelmiştir. Bu birikimi tecrübe etme biçimi de bir dönüşüm geçirmiş; kültürel mirasın belirlenmesi, korunması, yaşatılması sürecine yaratıcılık ve karşılıklı etkileşim boyutu kazandırmıştır.” (2013, 8).

Yabancılar Türkçe öğretim kitapları Türkçeyi dil bilgisi ve anlamsal açıdan ele alırken görsel materyal kullanımı ya da okuma parçaları içinde kültür temelli konularla da kültürel aktarım yapabilmektedir. Bu çalışmada da iki kitapta yer alan, somut ve somut olmayan kültür mirasları tespit edilecektir.

Dil öğretiminin, o dilin mantığının çözümlenmesinden sonra daha kolay ve kalıcı olduğunu savunan Avcı ve Küçük, “Günümüzde Batılılar dillerini yabancılar kendi mantıklarıyla öğretiyorlar. Bir yabancı dile hakim olmak için, o dilin felsefesini, mantığını da bilmek gerekiyor. Dünyaya öğrenilecek dilin penceresinden bakıldığında

³ Barana, Kürsübaşı Sohbetleri, Sıra Geceleri, Yarenler vb.

o dil, doğru ve daha kolay öğrenilmektedir. (...) Kelime toplumla ilişkilendirildiğinde kelimenin kökeni bir dereceye kadar önemlidir. Yani köken çok da önemli değildir. Günlük kullanıftaki yeri, doldurduğu boşluk ve yeni kavramı karşılması önemlidir.” diyerek, dil öğretimine farklı bir bakış açısı getirirler (Avcı-Küçük, 2017b: 981, 983).

“Yabancı bir dil her zaman beraberinde yabancı bir kültürü de getirir. Bireylerin dili daha iyi anlayabilmeleri için dilini öğrendikleri ülke hakkında kültürel özelliklerinin öğrenilmesi oldukça önemlidir. Ders kitapları ya da dil öğretiminde kullanılan diğer yazılı materyaller hedef dilin kültürel özellikleri konusunda oldukça dar bir bilgi içeriğine sahip olduklarından bu konuda farklı materyallere ihtiyaç duyulmaktadır.” (2017a: 31) diyen İşcan’ın bu görüşleri özellikle de pratik şekilde iletişim kurmaya ya da sadece dilbilgisini öğretmeye yarayan Türkçe öğretim kitaplarında görülmektedir. Ancak bu çalışmada incelediğimiz kitaplar kültürel aktarıma yer vermiştir.

Türkçe iki yüz yirmi milyondan fazla kişinin konuştuğu, dünyada en çok konuşulan yedi dil arasında yer almaktadır (İşcan, 2017a: 47). Yazar, giderek artan Türkçe öğrenme talebi karşısında Türk dili ile birlikte Türk kültürünün de aktarılması gerektiğini düşünür. Zira dil kültür aktarıcısıdır. Türk dili öğreticilerinin de bu konuda hassasiyet göstermeleri gerekmektedir. Öğreticilerin dilbilgisi ve kelime öğretimi kadar kültür aktarımına da önem vermesi gerekliliğini savunur. Dil öğretme zorluğunu, öğrenecek kişinin hedef dile yakınlığı ve yatkınlığı ile ilişkilendirir (2017a: 31, 44).

“Dil öğretiminde hedef dil, hedef kültür kavramını oluşturur. Kaynak kültür, hedef dili öğrenenler içinde doğup büyüdüğü, kendilerinde var olan, sahip oldukları kültür kavramıdır, ortak kültür ise öğrenilen hedef kültür ve sahip olunan kaynak kültürün süreçte oluşacak bir bileşkesidir. Hedef kültür öğrenen bireyler toplumun kuralları ve yaşam biçimine daha kolay uyum sağlamış olur. Türkçe öğretiminde atasözlerini, deyimleri, bayramları, yemek adlarını ve diğerlerini öğrenmiş bir birey için Türkçeyi öğrenmiştir demek mümkün müdür, günlük yaşamın içindeki bu değerleri birey tam anlamıyla kavramayacaktır.” (Türk, 2018: 23).

Bir dili ikinci dil olarak öğretmenin çeşitli teknik ve yaklaşımları vardır. Bunlardan biri olan ‘kültürler arası yaklaşım’, hedef dilin kültürel unsurlarını esas alan bir yol izler. Dört temel dil becerisinin yanı sıra dil bilgisi ve kültürel kazanım da öğreticinin yetki alanında kaldığı için, öğretmenin bu konuda aktif olması beklenen bir durumdur (Güzel, Barın: 2013, 179-180). Kültür aktarımına yönelik dil öğretimi her zaman öne çıkmamaktadır. “Yabancı dil öğretiminde genel ilkeler” başlığı ile, ele aldığı konuyu madde madde sıralayan Özcan Demirel “Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması”na 14. sırada yer ayırmış, daha çok dilbilgisi ve kuralların öne çıkarılması ile oluşturulan bir dil öğretimi sisteminin öngörmüştür (1999: 34). Ne var ki, ikinci dil öğrenerek kullanmaya başlayan kişiler, o dilin kültür sistemine dâhil olacakları için, dil içindeki kültür değerlerini de kullanmak ve bilmek zorunda kalacaklardır.

Kültürün yapısı değerlendirilirken insanların belli bir zaman diliminde bir arada yaşamaları ve bununla birlikte ortak sosyal ilişkilerin kuralları bütününe ve gelenekselleşmeye dönüşmesi beklenmektedir. Bir arada yaşama süresi arttıkça da kültür, toplumu bir arada tutan öz değer hâline dönüşmektedir. Kültürün oluşmasını sağlayan temel unsur da dildir. Zira dil olmadan kültür oluşmamaktadır (Yalçın, 2002: 28). Yabancı dil eğitimini, çocuklar açısından ele alan Hanbay, çocukların erken yaşta dil eğitimi ile kültürel zenginlik kazanacağını, yabancı kültürle kendi kültürünü karşılaştıran çocuğun kültürlerarası yeterlik kazanarak hoşgörülü olabileceği konusuna atıf yapar (2013: 8).

Hatta bir başka araştırmada kültürel alt yapıyı, kültüre ait bir davranış ya da kelime kullanımı bilmeyen bir yabancıdan zor durumda kalabileceği de belirtilmiştir: “Kültür aktarımında asıl önemli olan nokta, öğrencinin kendi dilini ve kültürünü öğrendiği dil

ile karşılaştırması ve bir bütün olarak değerlendirmesidir. Etkili bir kültür aktarımında öğrenci kendi kültürünü yadsımamakla birlikte yeni kültürün kimi özelliklerini tam olarak kabul etmeli, kimi özelliklerini ise belirli ölçülerde kabul edebilmelidir. (...) Kültürel öğeler gerektiği biçimde ders ortamına aktarılabilirdiği sürece şunlar gerçekleşecektir: Öğrenci kendi yaşantısından farklı bir yaşantı tarzını öğrenmek isteyecek, bu da derse güdülenmesini ve ilgi göstermesini kolaylaştıracaktır. Kendi kültürüyle yeni kültürü karşılaştıran öğrenci kendi kültürüne daha inceleyici bir gözle bakacak ve daha önce fark etmediği noktaları keşfedebilecektir. Dilin asıl amacı olan bildirişim sağlanacak ve daha da önemlisi hedef dili konuşan kişi ile ana dili konuşan kişiler arasındaki bildirişimde empati duyma becerisi gelişmiş olan öğrenci yanlış anlamalarla karşı karşıya kalmayacaktır.

Kültür öğelerinin aktarımının yapılmadığı durumlarda ise bildirişimde bir takım sorunlar doğmaktadır. Bu sorunlar gülünç durumlara yol açabileceği gibi daha büyük problemlere de neden olabilmektedir. (Okur, Keskin, 2013: 1623-1626.)

2. İncelenen Eserler

2.1. İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı

Yabancılar Türkçe öğretmeyi dört temel beceri üzerinden yürüten bu eserde, İstanbul mekânlı cümle ve diyalog kurguları oluşturulmuştur.

“Bir dilin kullanımıyla ilgili okuma, yazma, dinleme ve konuşma olmak üzere dört temel beceri bulunmaktadır. Bunun yanında, dil öğretimi de yine bu beceriler geliştirildiği ve değerlendirildiği oranda başarılıdır. Ancak, günümüzde dil öğretiminin bir parçası olarak kültür de devreye girmektedir. (...) Kültür için beşinci beceri tanımlaması yerinde olsa da bundan daha fazlası olduğu görüşü de mevcuttur.(...) Kültürleşme sürecinin sağlıklı olması açısından dikkat edilecek önemli bir nokta, aktarılan öğelerin ölçüsüdür. Durmaksızın ve yoğun şekilde yapılan kültür aktarımı, öğrenciyi baskı altında hissettirebilir. Bu durum, kültür aktarımından çok “dayatma” olur ve öğrencilere hedef kültürü tanıtmaya işi bir çeşit asimilasyon uygulamasına benzeyebilir. Doğal olarak elde, hedef dil ve kültürden soğuyan öğrenciler ile verim alınmayan dersler kalır.” (Akcaoğlu, 2017: 20-22).

Bu kitap, her seviye için “okuma, dil bilgisi, dinleme, yazma, konuşma” şeklinde bir şablon kullanarak, edinilecek dil becerilerini alt konulara ayırarak ilerler. Bu sistem ile öğrenci, hedef dili dörtlü sistem ile her bir konuyu alt birimleri kullanarak geliştirir. Bunun yanı sıra ünite sonlarında, o üniteye dair kelime listeleri ve kalıp ifadeler yer alır. Bunların haricinde, renkli ve kaliteli kağıda basılmış olan kitapta, fazlasıyla fotoğraf ve resim vardır. Bu görsel malzemeler, Türk kültürünü yansıtacak şekilde seçilmiştir. Başlangıç seviyesindeki A1- A2 kitaplarında dilsel bir kültür aktarımı karşımıza sıkça çıkmaya da, fotoğraflar kültür aktarımında önemli rol oynar. Zira görsel hafıza ile, genelde Türkiye, özelde İstanbul görüntüsü yer alan kitaplarda bu malzeme okuyucunun zihnine yerleşmektedir. Ancak ünitelerin giriş kısmında ve konuların içeriğine uygun bir şekilde iç bölümlerde yer alan fotoğrafların nereye ait olduğu küçük bir ibare ile belirtilse öğrencinin mekân algısı gerçek mekân bilgisine dönüşmesine zemin hazırlar, diye düşünüyoruz.

“Kültürden Kültüre” başlıklı bölümlerde önce Türk kültürüne dair bilgiler verilir. Sonra başka uluslarda benzer bir durum varsa onunla karşılaştırmalı bir benzerlik kurulur.

Görsellerde ağırlıklı olarak İstanbul fotoğrafları yer almaktadır, ancak B2 kitabından itibaren İstanbul dışından da önemli ve yaygın somut kültürel öğelerin fotoğrafları kullanılmaya başlanmıştır.

Fotoğrafların haricinde, B1 kitabıyla birlikte giderek artan bir şekilde, kalıp sözler, deyim ve atasözleri karşımıza çıkmaya başlamıştır.

Geleneksel kültür öğelerinin yanı sıra yaşayan- popüler kültüre de örnekler verilmektedir.

Tüm kitapların başında Ortaköy Camii ve Kız Kulesi fotoğrafları yer alır.

Başlangıç seviyesinden ileri seviyeye kadar tespit ettiğimiz somut ve somut olmayan kültürel öğeler şu şekildedir:

2.1.1 A1 Seviyesi

Fotoğraf olarak, Kız Kulesi, Ayasofya, Kapalıçarşı, Ortaköy Camii (3 kez), Sultanahmet Camii (2 kez) Taksim Tramvayı, Boğaz Köprüsü ve Dikilitaş coğrafi olarak karşımıza çıkan somut kültürel öğelerdendir. Geleneksel Türk kıyafeti giymiş kişilerin fotoğrafı da aynı kitapta yer alır. Bunların dışında, Ramazan ve Kurban bayramı, el öpmek, hediyeleşmek, yardımlaşmak, 29 Ekim, 19 Mayıs, 23 Nisan ve 30 Ağustos bayramları ve törenleri anlatılmaktadır.

Dolmabahçe Sarayı, Kız Kulesi, Yerebatan Sarnıcı, Taksim, Sultanahmet Camii, Ayasofya Müzesi ismen geçer. Çok küçük bir şekilde fotoğraf kolajı yapılmıştır.

Yazma konusunda da yine bir fotoğraf kolajı vardır. Öğrenciye buralarla ilgili gezi planı oluşturma ödevi verilir. Burada de Nemrut, Adıyaman, Pamukkale, Şanlıurfa, Kapadokya gibi yerleri anımsatan oldukça küçük fotoğraflar vardır, ama bu bölgelerin adına rastlanmaz.

2.1.2. A2 Seviyesi

Kapalıçarşı büyük, Kapadokya küçük fotoğraftadır. Fotoğraflı şekilde şiş kebab yapma tarifi verilir. Ardından yemek kültürüne geçilir. Bu bölümde restoran ortamı ile Türk yemekleri tanıtılır. Çorba, ana yemek, mezeler, salatalar tatlı, içecek hepsi vardır.

Örnek kelimelerde Heybeliada, Kapalıçarşı, Kız Kulesi adı geçer. Tatil planı için, Kapadokya, Antalya, Cunda Adası, Kuşadası, Efes ve Afrodias adları kullanılır. Buraların fotoğrafları da vardır.

Kültürel dokuyu yansıtan kalıp sözler ve atasözleri kullanılmaya başlar.

Bu kitap ile meşhur Türkler tanıtılmaya başlanır. Fatih Sultan Mehmet ve Orhan Pamuk'un küçük resimleri vardır. Ünite içinde O. Pamuk'un Nobel ödülü almasından bahsedilir. Sonra Fatih Sultan Mehmet ve Orhan Pamuk tekrar anlatılır. Dört büyük Türk futbol takımı, İstanbul Film Festivali, Hazerfan Ahmet Çelebi'den bahsedilir.

Üsküdar sahilinden bir foto ve küçük bir Kapadokya fotoğrafı görülür. Daha sonra iki defa daha Kapadokya ve Ortaköy Camii (2 kez) görülür.

Bu ünite, Türk kahvesinin kısa hikâyesi ve özelliği anlatılır.

Antalya, Alanya, Damlatas mağarası, gezilecek bölge olarak tanıtılır.

Nasrettin Hoca ve Keloğlan önce küçük görsellerde yer alır. Sonraki bölümlerde Nasrettin Hoca fıkrası resmiyle birlikte yer alır. Dilsel kültür ögesi olarak Nasrettin Hoca fıkrasından sonra Keloğlan masalını görürüz. *Sihirli Tas Masalı*, Keloğlan figürü ile verilir. Dünya masallarının da görselleri vardır. Geleneksel kültürden sonra popüler kültür ögesi olarak, Ebru Gündeş, İbrahim Tatlıses, Sezen Aksu, Tarık Akan, Tarkan 'Ünlü olmadan önce ne iş yapıyorlardı?' başlıklı bölümde fotoğraflarıyla birlikte anılmıştır.

Ayrıca *Kız Kulesi Efsanesi* de bu bölüm dinlemesi içindedir. Nasrettin Hoca fıkrası tekrar karşımıza çıkar. Ayrıca Ağva sahilindeki kalenin *Gelin Kayası* adlı efsanesi anlatılır. Boğaz köprüsü altında bir vapur görüntüsü kullanılır.

İnce Memed, *Masumiyet Müzesi* ve *Çalılıkusu* eserlerinden bahsedilir. *Hokkabaz* filminin konusu verilir.

Somut olmayan kültüre en iyi örneklerden biri olan ve UNESCO tarafından listeye dâhil edilen Karagöz ve Hacivat anlatılır.

Gezi planı olarak Efes ve Meryem Ana Kilisesi tavsiye edilir. “Görmeden Gitmeyelim” bölümünde Ortaköy Camii, Sultanahmet Camii, Galata Kulesi, Kız Kulesi ve Rumelihisarı fotoğrafları vardır. Fotoğraflar altında “İstanbul’da Neler Yapabilirsiniz?” başlığında başka bölgelere de yönlendirmeler ve fotoğraflar vardır. Vapurda, Taksim’de ve Kapalıçarşı’da neler yapılabileceğine dair bilgiler verilir.

Yemek kültürüne tekrar dönülür: Simit, gözleme, etli ekme, döner, lahmacun, midye dolma, dürüm gibi yiyecekler hakkında bilgiler karşımıza çıkar.

Halk oyunlarından zeybek görseli kullanılarak nasıl oynandığı hakkında bilgi aktarılır.

2.1.3. B1 Seviyesi

Haydarpaşa Garı, İstanbul Üniversitesi kapısı, Dolmabahçe Sarayının kapısı, Emirgan’da laleler gibi görsellerle İstanbul’un çeşitli bölgeleri B1 kitabında tanıtılır.

Türklerin yaşayışları ile ilgili bilgiler vardır. Bu bilgiler yemek, misafir ve yakın ilişkiler konusundaki tutumları ile ilgilidir.

Amerika’da yoğurt ve peynir üretiminde başarılı olan Türk iş adamı Hamdi Ulukaya tanıtılır. Sezen Aksu’nun meşhur olmadan önceki başarısızlığı anlatılmıştır. İlginç meslekler arasında ramazan davulculuğu tanıtılmıştır.

Hamam kültürü, Osmanlı hamamları hakkında bilgiler verilmiştir.

Türkçenin dil yapısının farkından bahsedilmiş, tekerlemelerden örnekler aktarılmıştır. Türkiye’de, Osmanlı döneminden itibaren varlığını sürdüren yabancı okulların özelliklerine değinilmiştir.

Kültürel nitelik taşıyan nazar boncuğu, yonca, kara kedi, kırık ayna gibi semboller, Türklerde uğurlu kabul edilen 40 sayısından bahsedilmiştir.

Türk aile yapısı, aile yemeği, akrabalık bağları, komşuluk, misafir kültürü daha önce değinilmesine rağmen tekrar anlatılmış, birer tane Temel ve Nasrettin Hoca fıkraları eklenmiştir.

2.1.4. B2 Seviyesi

Bu eserle birlikte İstanbul’dan başka mekânlara da yer verilir. Dil öğrenimi açısından, söz konusu seviyedeki öğrencinin artık şehir dışı gezilerde iletişim kurabileceği düşünüldüğünde, Türk kültüründeki öğelerin genişletilmesinin yerinde olduğu kanısına varırız.

İzmir’deki Efes ve Meryem Ana Kilisesi tanıtılır. Kilisenin bulunuş hikâyesi aktarılır. Evliya Çelebi ve *Seyahatname*’sinden bahsedilir.

Ardından tekrar İstanbul’a geçilir. Yerebatan sarnıcının fotoğrafı vardır. İstanbul’un tünel hattı, ulaşım ve tarihi durakları hakkında dinleme parçası verilmiştir. Dünyadaki oyuncak müzelerinin yanı sıra İstanbul’daki de tanıtılmıştır.

Erzurumlu İbrahim Hakkı ve *Marifetnâme*’si anlatılarak resimlendirilmiştir. Orhan Veli’nin *Anlatamıyorum* şiiri ve Klasik Türk müziği makam adları ile ruhta yarattığı

etkiye dinleme bölümünde yer verilmiştir. Beyazıt Hastanesi (Edirne Şifahanesinde) müzikle tedavi ve hastanenin özellikleri de anlatılmıştır.

Önceki ünitelerde yer alan Ortaköy Camiinin başka açıdan ve gece çekilmiş fotoğrafı; geleneksel Türk kıyafetli kadın, Galata Kulesi, Kapadokya, Mihrimah Sultan Camii ve Edirnekapı'daki camiinin fotoğrafı bu bölümde yer almıştır. Ayrıca Mimar Sinan'ın kimliğine dair genel bilgiler de verilmiştir.

Nasrettin Hoca'nın *Ye Kürküm Ye* fıkrası, Peribacalarının özelliği, tarihi, efsanesi fotoğrafıyla verilmiştir. Pamukkale ve Sümela Manastırı birer paragrafla anlatılarak fotoğrafı eklenmiştir.

Karagöz ve Hacivat önce küçük resimle daha sonra dinleme metninde genişçe karşımıza çıkar. Somut olmayan kültürel miraslarımızdan olan Karagöz ve Hacivat, gölge oyunu daha önceki kurda da verilmiş burada pekiştirilmiştir. Popüler kültür olarak, Şener Şen'in filminden seyyar satıcı sahnesine dinleme metninde yer verilmiştir. Türk kültüründe ayrı bir yere sahip olan bilmecelerden sonra yine milli bir ifade şekli olan 'hayret nidaları' ve anlamları verilmiştir.

2.1.5. C1/+ Seviyesi

İleri seviye dil olarak kabul edilen C1 kuru kitabında artık çok daha geniş somut ve somut olmayan kültürel Türk hazinesinden izler buluruz. Konu bitimlerinde, diğer kitaplarda olmayan "Medeniyetimize Yön Verenler" başlığı altına, çeşitli alanlardan sanatçıların kısa biyografileri ve eserlerinden parçalar ilave edilmiştir.

İlk bölümde, İzmir Saat Kulesi fotoğrafı yer almaktadır. Türklerin 12 hayvanlı takvimi ve zamanla ilgili Türk atasözlerine bu bölümde rastlarız. Özdemir Asaf'ın *Olmak İsterdim* şiiri ile İstanbul silueti verilmiştir.

Bölüm sonunda Cengiz Dağcı, eserleri ve Kırım tanıtılır.

Mevlana Müzesinin fotoğrafı, semazen, Mevlana tasviri ve Leyla Mecnun minyatür resimleri vardır. Metinde Leyla Mecnun'dan ve Mevlana'nın aşka dair sözlerine yer verilmiştir. Aşkın işlendiği bu bölümde Hürrem Sultan ve Kanuni, Mustafa Kemal ve Latife Hanım'ın aşkları yer alır. Nazım Hikmet'in Piraye'sine yazdığı aşk mektubundan bir parça vardır. Sevgi ve aşka dair Türk atasözleri, Mevlana ve Şems'in aşka dair düşünceleri ve Sema töreni fotoğrafına da yer verilmiştir. UNESCO'nun Mevlevi Sema Töreni'ni somut olmayan kültürel miras listesine dâhil ettiğini de belirtelim.

Türkiye'deki tuzlu kahve geleneği, 'aşk olsun' ifadesi ve tasavvuftaki yeri ve Cengiz Aytmatov ve Kırgız edebiyatından bahsedilir.

Dünya mirası içinde yer alan Nemrut Dağı; tavla oyunu, hüma kuşu gibi asli olarak Türk kültüründen olmayıp Türklerde yaygın olan motiflerden de bahsedilmiştir. Bölüm sonunda Mehmet Akif Ersoy sanatı ve *Bir Gece* şiirine yer verilmiştir.

Yine dünya miras listesi içinde olan Pamukkale'den iki ayrı bölümde bahsedilmiş ve fotoğraflanmıştır.

Eski dönem mesleklerinden arzuhalcilikten bahsedildikten sonra, Fatih Sultan Mehmet'e ceza vermekte şaşırmayan eski Türk adli sisteminden bir hikâye anlatılır. Modern kültür olarak Sezai Karakoç'un *Mona Rosa* şiirinden sonra Türklerde saygı el gereği öpme geleneği ve hitap şekli ile ilgili açıklama yapılır.

Dünya miras listesine ilk sıradan giren Peribacaları bu bölümde anlatılır. Dünya sinemasında adından söz ettiren *Susuz Yaz* filminden bahsedildikten sonra yönetmeni ile röportaj yapılır. Türk dizi sektörü, Antalya Altın Portakal Film Festivaline de ayrıca bahis konusudur. Sonrasında Necip Fazıl ve *Çile* şiirinin bir bölümüne yer verilir.

Dünya miras listesinden olan Efes'ten fotoğraf, Mevlana'dan sözler aktarılır. Darülfünun ve Nizamiye Medresesi'nden bir paragraf bahsedildikten ve fotoğraflandıktan sonra Cemil Meriç'in *Kültür ve Medeniyet* yazısına yer verilir.

Troya antik kenti UNESCO'nun listesine giren değerlerden biridir. Bu bölümde de karşımıza Truva atı fotoğrafı çıkar. Ardından somut olmayan kültür mirası içinde listelenen Türk sanatı ebru hakkında ve onunla beraber, tezhip, minyatür, el yazısı stilleri hakkında uzunca bir yazı ve bunların küçük fotoğrafları yer alır. Aynı bölüm içinde Yıldız Kenter'le ilgili dinleme metni, İstanbul Kültür Sanat Vakfı ve işlevi ile ilgili okuma parçası ve Cemal Süreya'nın *Gül* şiiri yer alır.

Manavgat şelalesinin fotoğrafı kullanılmıştır. Eski Türklerin örfi kanunundan bahsedilmiştir. Ömer Seyfettin'in *Kaşığı* hikâyesi dinleme metnidir. Hilmi Yavuz ve *Aynalar ve Zaman* şiiri son bölümde yer almıştır.

Şanlı Urfa Balıklıgöl'ün fotoğrafı konulmuştur. Konu mizah olduğu için olsa gerek, önceki bölümlerde olduğu gibi burada yine bir Nasrettin Hoca fıkrası vardır. Ayrıca, çeşitli karikatürler ve Hasan Kaçan'la röportaj vardır. Mecazi ifadelerle yer verilmiştir. Bunlar sonrasında, yağ satarım bal satarım oyunu'nun nasıl oynandığı anlatılır. Nazım Hikmet'in kısa biyografisi ve *Salkımsöğüt* şiiri ilave edilir

Mardin evlerinin fotoğrafı kullanılmıştır. Güncel Türk paralarının üzerindeki ünlülerin kim olduğu yazılmıştır. İlk darphanenin Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul'da olduğu bilgisi verilmiştir. Türkiye'de olan ekonomik dalgalanmalardan bahsedilmiştir. *Lüküs Hayat* opereti ve para ilgili atasözlerine yer verilmiştir. Bu bölümde aslen Filistinli olup, Lübnan'da yaşamış olan Mahmut Derviş'in hayatı anlatılarak *Filistinli Sevgili* isimli şiiri eklenmiştir.

Antik tiyatro ve Selimiye Camii fotoğraflarının kullanıldığı son bölümlerde evrensel konular işlenmiş, özel olarak *Muhtesem Yüzyıl* dizisinin popülerliğinden bahsedilmiş, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur*'undan bir parça verilmiş; son biyografi olarak Yunus Emre'ye dair kısa bir bilgi ve bir beyti ile bir dörtlüğüne yer verilmiştir.

Dilin yalnızca gramatik yapısıyla var olmadığını belirtilen Gün ve Şimşek "Hedef dili öğrenen birey o dili kullanan toplumun kültürünü, geleneklerin, yaşayışını, toplumsal reflekslerini de aynı süreçte öğrenir." diyerek kültür aktarımına sadece ders kitaplarının değil hikâye kitaplarının da büyük katkı sağladığı ifade eder. Araştırmada incelenen hikâyelerin de kültür aktarımı yaptığı vurgulanmıştır. (Gün-Şimşek,2017: 504,512). Bu bağlamda, C1/+ kitabında verilen edebî ürünlerin de Türk dili kadar Türk kültürünü yansıttığını söyleyebiliriz.

2.2. Yedi İklim Türkçe Kitabı

İlk kitaba göre daha çok kültürel miras kaynağı barındıran bu kitap serisinin tamamının kapağında sağdan sola doğru: Kız Kulesi, Boğaz köprüsü, Ortaköy Camii, Galata Kulesi, Sultanahmet Camii, Ayasofya, İstanbul'un vazgeçilmezleri deniz, vapur ve martılardan oluşan çizim görüntüleri vardır. Kitapların genel programı konu, dil bilgisi, dinleme, okuma, konuşma ve yazma şeklinde ilerler. Her kitabın içeriğine göre konu ağırlığı ile beraber kültür ağırlığı artmaktadır.

Yedi İklim Türkçe kitabı, *İstanbul* kitabı gibi mekân olarak yine İstanbul'u seçmiştir. Ancak burada özellikle İstanbul vurgulanmaz. Daha çok kültürel ailevi değerler, kişinin toplum içindeki yerini belirlemek için evde veya dışarıda konuşma diyaloglarına yer verilir.

"Milletlerin dilleriyle dünya görüşleri arasında sıkı bir ilişki vardır. Bir dili diğerlerinden ayıran sadece bu dilin kuralları değildir. Dil topluma başka bir özellik, başka türlü düşünme, davranma ve başka türlü yaşama şekli verir. Bu şekilde

toplumların dünyaya bakışları ve insana verdikleri değerler farklılık gösterir. Bu çerçevede içinde toplumların ve insanların düşünceleri, kullandıkları diller aracılığıyla kendini göstermektedir.” (Avcı, 2012: 4).

Karşılaştırmalı olarak incelediğimiz iki kitaba baktığımızda, teknik olarak dört temel dilsel beceriyi kullandırmaya yönelik olduklarını söyleyebiliriz. Her ikisinde de bu becerilere yönelik bölümler ayrılmıştır. Farklılık şu hususlarda karşımıza çıkar: *İstanbul* kitabı, belli bir dil bilgisi kuralını şablonla, kuralları ile açıklar ve ikinci dil olarak seçtiği (İngilizce, Arapça, Fransızca gibi) başka bir dil ile dil bilgisi kuralını izah eder. Metinler ve örnekler kuralı anlatmaya dayalıdır. Çok uzun ve sayıca çok metin ile öğrenci yüz yüze bırakılmaz. *Yedi İklim Türkçe*'de ise durum gramer kuralını açık ve bir başka yabancı dille anlatmak yerine, kuralı metin içinde, bağlamla birlikte kullanma şeklindedir. Bu kitapta, tipik sayılabilecek özellikte bir Türk aile kurgusu oluşturulmuş ve kitap boyunca bu kişilerin hayatla ve birbirleriyle olan ilişkileri aktarılmıştır. Seviye ilerledikçe bu ailedeki kişilerin akrabaları, arkadaşları, komşuları ile kadro genişler ve ilişki biçimleri de değişir. Bu kitapta kültürel aktarım *İstanbul*'a göre biraz daha ön plana alınmış gibidir. Kitap mizansenini, hayatın içinde bir yaşantı gibi verildiği için, geleneksel bağlar daha görünür hâdedir.

“Bir dilde konuşulanları anlayabilmek ve o dili iyi konuşabilmek için, o dilde düşünmek, o dilde var olan soyut ve mecazlara hâkim olmak gerekir. Bunun için de o dilin aynası olan kültürü tanımak ve kültüre ait unsurları öğrenmek gerekmektedir. Bu yolla dili öğrenen kişi hedef dildeki inceliklere hâkim olacak ve o dilde düşünebilmeye başlayacaktır.” (Kutlu, 2014: 698). Bu kitapta, Türk kültürü ve hayatını anlamaya yönelik sahneler karşımıza çıkacaktır.

2016 yılında söz konusu eserle ilgili, B1, B2, C1 kitaplarındaki kültür aktarımı bir yüksek lisans tezinde incelenmiştir. Kültür aktarımı, “dil, sinema, edebiyat, tarih, değerler, müzik, plastik sanatlar, el sanatları ve mimari” gibi alt başlıklarla ele alınmış, buna göre en çok edebiyata dair aktarıma yer verilmiş, bunu coğrafya ve din takip etmiştir. (Tosun, 2016: 20,73).

Görsel hafızayı da kullanan *Yedi İklim Türkçe* kitabında, ünite başlarında verilen fotoğrafların nereye ait olduğu fotoğrafın altında yazmaktadır.

2.2.1. Seviye A1

Basit kalıp sözlerden sonra, kahvaltı kültürü, akrabalık kelimeleri verilmiştir. Kuleli Askeri Lisesi, Kapalıçarşı ve Hacı Bayram Veli Türbesinin fotoğrafları kullanılmıştır. Güncel Türk lirası fotoğraflarla; Türk denizlerinden çıkan balıklar resimleriyle birlikte tanıtılmıştır. Âşık Veysel *Uzun İnce Bir Yoldayım* türküsü, Hacı Bayram Veli ile ilgili bilgi ve ondan vecizeler verilmiştir. Bayram ritüeli olan el öpme, bayram şekeri, baklava, bayram harçlığı ve bayram namazı konu edilmiştir. Barış Manço'dan da *Bugün Bayram* şarkısı eklenmiştir.

Kızılırmak, Haydarpaşa tren garı, Eminönü büyük postane, adalarda fayton, Antalya Kaleiçi mekânlarının fotoğrafları; işlenen konularla bağlantılı olarak karşımıza çıkar. Görme engelli ressam Eşref Armağan, ünlü motosikletçi Kenan Sofuoğlu'dan bahsedilir. Bunlar haricinde, geleneksel meslek bakırcılık, eski Türklerde ulak yoluyla haberleşme, Türk Hava Yolları ile ilgili doğrudan olmasa da dolaylı konu ve resimler vardır. Tatil planlama konusunda da: Büyükkada turu, Kapadokya, Safranbolu-Amasra, Peribacaları, Pamukkale, Kız Kulesi gibi yerlerin adı zikredilir.

2.2.2. Seviye A2

Mimar Sinan, Nasrettin Hoca, Hacı Bektaş-i Veli, Yunus Emre hakkında bilgilendirmeler dinlemede verilerek kişilerin heykelleri ile yaşadıkları şehirlerin

fotoğrafının eşleştirilmesi istenmiştir. Böylelikle görsel ve işitsel zekâ kullanılarak bilgilerin kalıcılığı artırılmıştır.

Beylerbeyi Sarayı, Galata Kulesi, Çanakkale Şehitler Anıtı, Truva Antik Kenti, Anzak Anma Töreni, Kapadokya turu fotoğraflar hâlinde karşımıza çıkar. Ağrı Dağı, Nuh'un Gemisi, Ağrı Dağı (İki Bacı) Efsanesi, dil bilgisi kurallarının gerektirdiği imkânlar dâhilinde aktarılmaktadır. Kayseri'nin de fotoğraflarla tanıtımı yapılmıştır.

Kitapta Yöresel Lezzetler Festivali vesilesi ile, her bölgenin kendine has yiyeceği ismi, keşkül ve sütlacın ise tarifi verilir. Güllaç, aşurenin kültürel kodları, dondurmalı kavun gibi tatlılar ve meyveler bölgelere göre tanıtılır.

Konu Ramazan ayına geldiği için; UNESCO'nun da somut olmayan kültür mirası listesine aldığı iki kültür malzemesine burada rastlarız: çini sanatı ve meddahlık. Ramazan oruç, çini sanatı ve camiler, muharrem ayı- aşurenin anlamı, komşuluk ilişkisi gibi noktalar üzerinde durulur. Nasrettin Hoca'nın *Mektup* fıkrası bu bölümdedir.

TRT ve geleneksel programlar, Osmanlı dönemi camilerindeki kuş evleri, *Nane Limon Kabuğu* şarkısı, Türk hamamı, *Mesnevi*, *Devlerin Aşkı*, *Neşeli Günler* filmi, ata sporu cirit ile ilgili bilgiler mevcuttur. Kültürel unsurları filmlerle aktarma yolu ile ilgili çalışan İşcan "Kültürler arası yaklaşımla yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yaparken kültürel unsurların gerek öğretim esnasında gerekse kullandığımız materyallerde bulunması elzemdir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta hangi kültürel unsurların aktarımının yapılacağıdır. Yani biz yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yaparken hangi kültürel değerlerimizi aktaracağız? Geçmişte kalmış kültürel değerlerimizi mi yoksa sokakta yaşayan ve son yıllarda yabancı kültürlerden çok fazla etkilenecek oluşmuş kültürel unsurları mı aktaracağız?" diyerek sanatsal ürünlerin kültür aktarımı konusunda önemli bir noktaya dikkat çeker (İşcan, 2017b: 441).

Modern kültür içinde Barış Manço, Oğuz Atay, Mustafa Kutlu, Kırac, Arda Turan, Nasuh Mahruki ve Şenol Güneş hakkında bilgi buluruz.

2.2.3. Seviye B1

Neşet Ertaş'ın bir fotoğrafı verilerek, bağlama çalmak ifadesi ile birleştirilir. Hayatı ile ilgili geniş bilgiden sonra bir türküsü dinleme olarak verilir. Hüsnühat sanatı da Etem Çalışkan ile beraber verilir. *Babam ve Oğlum* filmi tanıtılır. *Tercüman- ı Ahval*'in önemi ve Marmara, İstanbul, Boğaziçi üniversitelerinin kapı fotoğraflarının yanı sıra Hacettepe tanıtım fotoğrafı ve yazısı yer alır. Kaşgarlı Mahmut, *Divanü Lügat it-Türk* ile kendine az bir yer bulur. Türk ciltçilik sanatının nasıl olduğuna dair kısa bilgi verilmiştir. Ardından Dolmabahçe Sarayı, Yunus Emre Enstitüsü ve birkaç bina görüntüsünü içeren fotoğraf da vardır. Engelli Ressam Eşref Armağan ve Âşık Veysel ile ilgili bilgi ve fotoğraflar mevcuttur.

Beypazarı gezisi- cezerye, menemen tarifi, Sincan Lale Festivali, Altın Portakal Film Festivali, rüya yorumlama geleneği, bayram sofrası ve ritüelleri, Hıdırellez, Nevruz Bayramı, Türk düğünü, tuzlu kahve, küstüm yastığı, *Tahir ile Zühre Hikâyesi*, klasik Türk filmleri (*Sultan*, *Çalkuşu*, *Keşanlı Ali Destanı*, *Selvi Boylum*) *Emrah ile Selvihan Hikâyesi*, Ercişli Emrah, maniler, M. Kemal Atatürk, yazar Ayşe Kulin, dünyaca ünlü Piyanist İdil Biret bu kitaptaki Türk kültür ve gelenekleri içindeki değerlerden oluşan öğeler olarak karşımıza çıkar.

Burada bahsedilen Nevruz, Hıdırellez ve kahve kültürü UNESCO'nun dünya kültür mirası içinde listelenmiş durumdadır.

2.2.4. Seviye B2

Bu seviyede belirgin bir şekilde atasözü ve deyim kullanımına, anlamlarına yer verilmektedir. Özellikle içinde 'Allah' lafzı olan deyim ve atasözlerine bir bölüm ayrılmıştır. Ardından Ahmet Yesevi, Mevlana, Kaşgarlı Mahmut, Yusuf Has Hacip gibi Türk kültüründe mühim yere sahip olan kişiler tanıtılmıştır. Püf noktası deyiminin oluşum hikâyesi anlatılmıştır. Türk düğünü, komşuluk ve komşulukla ilgili atasözü, aynı konu ile ilgili *Kazan Doğurdu* fıkrası, imece geleneği bu bölümde verilen Türk kültürü çerçevesinde olan kavramlar olarak karşımıza çıkar.

Evlilik, doğum ile ilgili halk inanışları ve davranışları, Türklerde çocuğa verilen önem, ad verme geleneği; yaşlıya ve misafire gösterilen saygı kültürel örneklerdendir.

Analı kızlı çorbasının tarifi, meyan kökü şerbeti, mantı da bu bölüm içinde bahsedilen konulardandır.

Fatih semtinin fotoğrafı ile İstanbul'da yaşamanın güzellik ve zorluklar bir arada anılmıştır. Ardından Cahit Sıtkı Tarancı'nın *Memleket İsterim* şiirine yer verilir. Sonraki bölümde, Galata Kulesi, Rumelihisarı, Kapadokya ve Nemrut Dağı fotoğraflarını içeren bir bölümde tatil planı istenir. Sonra Karadeniz'den ve çalışkan Karadeniz kadınlarında bahsedilir. Bu bölümde de bölgeye ait küçük fotoğraflar yer alır.

Mimar Sinan'dan ve yapıtlarından bahsedilir. Anadolu kültüründe oya ve oyaların manaları anlatılır.

Taksim Tramvayının olduğu bir görselin ardından mevsimlerle ilgili atasözleri, Hazerfan Ahmet Çelebi, Cemil Meriç, hakkında bilgi verilir. Eskiye mesleklerden olan zerzevatçı, celepçi, nalburluk gibi meslekler ile ilgili kısa bilgiye rastlanır. Önceki konularda karşımıza çıkan, Türk kahvesi, misafirperverlik, bayram ve bayram gelenekleri ve bunlarla ilgili atasözleriyle tekrar karşılaşırız. Kapalıçarşı'dan bir fotoğrafla ticaret hayatı ve telkâriliğe dair bilgiler verilir. Köy odaları ve tanrı misafiri kavramı hakkında yazılar mevcuttur.

2.2.5. Seviye C1

İleri düzey Türkçe becerisinin geliştirileceği bu kurda metinler daha edebi ya da bilimsel özellik taşır. Bu bakımdan eserler de daha uzundur. Türk gelenek ve kültüne dair da çeşitli örnekler verilmiştir: Öncelikle Avrasya Maratonunda köprü üzerinde koşmakta olan insanlardan oluşan bir fotoğrafla eser başlar. Türk futbolundan, Türk atlet Elvan Abeylegesse'den bahsedilir. Ayrıca geleneksel Türk sporu olan Matrak tanıtılır. İpek Yolu vesilesi ile Marmaray'a değinilir. Antakya'daki çok dinli ve çok kültürlü yaşam hakkında bilgi aktarılır.

Kelimelerin ve sanatlı söz söylemenin gücü üzerine ünlülerin hazırcevaplığını gösteren kısa hikâyeler paylaşılır. Yaşayan kültür hazinelerinden olan Âşık Şeref Taşlıova hakkında dinleme metni vardır. Abdürrahim Karakoç'la yapılan bir röportaja, Ümit Yaşar Oğuzcan'ın *Sevi Şiiri* ne, Yunus Emre'nin felsefesine ve bazı şiirlerine yer verilmiştir.

Van Gölünde görülen İnci kefali fotoğrafı ile bu bölge ve buraya has balıklar ile ilgili bilgi verilir. Ayrıca Van Kedisi ve kelaynak kuşuna dair de bilgi buluruz.

Türk mutfağından şerbet hakkında bilgi verilir.

Moğolistan'daki Köl Tigin Yazıtının fotoğrafı ile yeni bölüme geçilir. Burada oldukça geniş kapsamlı olarak bu bölge ve bu dönem diline dair bilgiler vardır. İlerleyen bölümlerde, Türkiye'nin önemli tarihsel mekânlarının küçük fotoğrafları verilir. Boğaziçi Köprüsünün geniş fotoğrafı ile beraber geniş de bir yazı vardır.

Sultan şairler dinleme metni ile Fatih Sultan Mehmet, II. Bayezit, Cem Sultan, Yavuz Sultan Selim'den bahsedilmiştir. Bu vesile ile divan edebiyatı geleneği ve bu gelenekte ünlü şairlerin adı anılmıştır. Türk dünyası için önemli kişilerden biri olan Kaşgarlı Mahmut ve eseri, Ali Kuşçu, Uluğ Bey yaptıkları çalışmalar ile bölüme konu olmuşlardır. Yunus Emre ile ilgili sempozyum afişi örneği verilerek, bu konuda öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi beklenir. VI. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu ilanının görseli kullanılarak konu ile ilgili olmak üzere Türk dili ile ilgili çeşitli bilgiler aktarılır. “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Yunus Emre Enstitüsü Modeli (Saraybosna Örneği)” başlığı ile birlikte Türk ve Boşnak kültürü karşılaştırılır. Türk tıp tarihinde önemli bir yere sahip olan Hulusi Behçet ile ilgili de bilgiler verilmiştir. Matematiksel konulara geçildikten sonra, Nasrettin Hoca'nın konu ile ilgili bir fıkrası aktarılmıştır. Ardından hesap ve matematiğe dair kısa hikâyeler anlatılmıştır. Yalanın kötü olduğunu anlatan kısa bir hikâyenin ardından, yalanla ilgili atasözleri verilmiştir. Sonraki konu istatistiksel olarak Türkiye'nin sayısal verilerine dayanır. Ardından Türk kültüründe sayı formeline yer verilir ve sıkça kullanılan sayıların art planında neler olduğu hakkında bilgi verilir. Deyimler, kalıp sözler C1 düzeyinde anlaşılması ve kullanılması beklendiği için bu bölümde sık sık deyim atasözü ve anlamları ile ilgili bilgilere yer verilmektedir. Sonra Karacaoğlan'ın *Hakk'ın Kandilinde Gizli Sır idim* şiiri serbest okumada karşımıza çıkar.

Cumhurbaşkanlığı Sarayı fotoğrafının ardından Cahit Arf ve bilime kattıkları anlatılır. Barış Manço'nun *Kazma* adlı şarkısına -şarkı içinde oldukça fazla deyim olduğu için dinlemede yer verilir.

Eski Türk edebiyatında kendine has bir yeri olan kıyafetnamelerden bahsedilir ve Hamdullah Hamdi'nin eseri anılır. Bundan sonra II. Mahmut ve Tıkandı Baba hikâyesi anlatılır.

2.2.1. Seviye C2

İlk bölüm Haydarpaşa Tren Garı fotoğrafıyla başlar. Emine İşinsu ve Yunus Emre kitabı, Turan Oflazoğlu ve eserlerine dair bilgiler verilmiştir. Özellikle *Yine Bir Gölünial* eserinden alıntı yapılmıştır. Bu eser ile Dede Efendi ile ilgili de dolaylı bilgi verilmiş olur.

Cengiz Aytmatov ve *Beyaz Gemi* hakkında bilgi verilir. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun *Türküler Dolusu* şiiri de bu bölümde yer alır.

Argo ve jargon ile ilgili bilgilerden sonra Can Yücel, Neyzen Tevfik, Namdar Nami Karatay, Şair Eşref gibi sivri dilli sanatçılardan bahsedilir. Taşlama ve hicivde ise âşık Veysel, Deliktaşlı Ruhi, Şarkışlalı Serdari, Ruhsati, Baharözlü Feryadi de bu alanda yazdıkları şiirler ile konuyu örneklendirmişlerdir. *İstanbul C1/+* kitabında da yer alan *Mona Rosa* şiiri tekrar karşımıza çıkar.

Kapalıçarşı'da geleneksel çarıkların olduğu bir mağaza fotoğrafı ile başlayan bölümde, Yunus Emre Enstitüsü'nün Japonya'da düzenlediği “Türkiye'nin Modası” isimli defileden bahsedilir.

Tasarım ve mekân algısına örnek teşkil edecek şekilde, Antakya evleri, Safranbolu evleri, Mardin evleri ve Kapadokya evleri burada anlatılmış ve fotoğraflandırılmıştır. Dinleme metninde, dünyaca ünlü Atıl Kutoğlu'na yer verilmiştir. Tarihte Türk kadın kıyafetlerinin nasıl olduğuna dair de kısa bir yazı verilmiştir.

UNESCO'nun dünya miras listesine kaydettiği Edirne Selimiye Camiinin fotoğrafı ile başlayan yeni bölümde Türkan Şoray'la ilgili dinlemeye yer verilir. Yahya Kemal Beyatlı'nın *Rindlerin Ölümü* ve Ahmet Haşım'ın *Merdiven* şiirine de bu bölümde rastlanır.

Somut Olmayan Kültür Mirası içinde UNESCO tarafından tescillenen Karagöz oyuna da geniş bir yer ayrılmış ve oyundan fotoğraflar eklenmiştir. Mevlana Celaleddin Rumi de hayatı, felsefesi ve eserleri bakımından incelenmiştir. Her iki kültürel öge için de geniş yer ayrılmıştır. Bu konulardan bağımsız gibi gözükse, Haldun Taner'in Mükrimin Halil Yınanç'ı anlattığı bölüm de burada yer almaktadır. Ardından Nasreddin Hoca'nın "Ye Kürküm Ye" fıkrasına yer verilir. Behçet Necatigil'in *Solgun Bir Gül Dokunca* şiiri de, Yunus Emre'nin kimliğine dair serbest okuma parçası da konu sonuna eklenmiştir.

Üstün Dökmen'in *Selam*, Attila İlhan'ın *Üçüncü Şahsın Şiiri*, Özdemir Asaf'ın *Lavinya*, Cahit Sıtkı Tarancı'nın *Gün Eksilmesi Pencereden* şiirleri bu bölüm içinde verilmiştir.

Sonraki bölümde birbirine zıt olarak görünen atasözleri bir arada verilerek, konu sözlü beceri geliştirmek için, tartışmaya açılmıştır.

Ankara, İstanbul, İzmir ve Eskişehir'in küçük kent fotoğrafları verilerek bu şehirlerden hangisinin yaşanılır olduğu konusu tartışmaya açılmıştır. Ardından Ahmet Muhip Diranas'ın *Serenad* şiiri verilmiştir.

Son bölüm Artvin, Macahel Yaylası fotoğrafı ile başlar. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Beş Şehir* eserinden Erzurum konusuna ve fotoğraflarına yer verilir. Dinleme bölümünde Şavşat'a dair bilgiler mevcuttur. Refik Halit Karay'dan alınan *Bursa'dan Balıkesir'e* başlıklı yazıda ve Çorum'dan bahseden dinleme metninde yine mekânlara dair coğrafi kültür oluşturulmaktadır.

Tarık Dursun K. ve Oktay Akbal'ın yazarlığa dair görüşlerine yer verilmiştir. Orhan Veli Kanık'tan *Anlatamıyorum* Faruk Nafiz'den *Yolcu ile Arabacı* şiirleri ve yazarıERCÜMENT EKREM TALÜ olan bir anı da bölüm sonundaki değerlendirme yer almıştır.

Tüm serinin sonunda Dizin bölümü bulunmaktadır. Bu dizinde, kitap içinde geçen kelimeler alfabetik olarak yer almaktadır.

"Yabancılara Türkçe öğretimi kitapları Türk kültüründeki unsurların çeşitliliğini yansıtarak, yabancı öğrencilerin kültürlerarası meseleler üzerine olan farkındalıklarını arttırabilir, bu sayede de etkili ve verimli bir iletişim kurmalarını sağlar. Bu nedenle Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitapları hazırlanırken kültürel unsurlara da kitaplarda yer verilmesi sağlanmalı, yazarların bu konuda gerekli hassasiyeti göstermeleri salık verilmelidir. (...) Alanyazında adı geçen çalışmalar incelendiğinde hepsinin ortak noktası kültürel aktarım konusuna kitaplarda gereken hassasiyetin gösterilmediği, bu noktada özellikle kitapların sorunlu olduğu, kitaplar hazırlanırken bilimsel bir bakış açısıyla daha fazla kültürel öğeye yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır." (Güven, 2018: 371-372).

Yukarıda incelediğimiz, söz konusu eseri verimli bir okuma ve öğrenme süreci ile tamamlayan bir yabancının, dil bilgisi, kelime dağarcığının yanı sıra Türk yaşayışına dair de pek çok bilgiye sahip olacağını söyleyebiliriz

Tuncer Baykara, Türk kültür tarihini anlattığı kitabında, kültürel hayatı "mekân, ev, giyim-kuşam, mutfak kültürü, sosyal hayat, aile hayatı, inanç, eğlence, güzel sanatlar" gibi başlıklarla detaylandırmıştır (2009: V-VI). Yukarıdaki iki kitap setinde de bu unsurların mevcudiyetinden bahsedebiliriz. Mekân olarak daha çok İstanbul kullanılmakla beraber, somut kültür mirası olarak tescillenen bölgeler daha çok tanıtılmıştır. Geleneksel Türk kıyafetleri daha çok görsellerle zenginleştirilmiştir. Mutfak kültürüne dair geniş bilgi vardır, kebaptan, aşureye, şerbetlere kadar bilgi verilir. Sosyal hayat ve aile yaşantısı daha çok *Yedi İklim Türkçe*'nin aile kurgusu içinde görülebilir. Her iki kitapta da komşuluk, dostluk ilişkilerinin anlatıldığı pasajlar sosyal hayatı yansıtmaktadır, diyebiliriz. İnanç unsuru ünlü camilerin anlatıldığı, gösterildiği yerlerde karşımıza çıkar. Öte yandan, Mevlana, Yunus Emre, Nasreddin

Hoca gibi ulu Türklerin anlatıldığı bölümde inanç sisteminin haritası çıkarılmış olmaktadır. İnanç sistemine ilişkin başka bir gösterge dini bayramların ya da içinde İslami kelimelerin olduğu atasözlerinin aktarıldığı yerlerde karşımıza çıkar. Eğlence ve güzel sanatlar ise daha çok, Karagöz, Ortaoyunu, cirit, çocuk oyunları gibi gelenekler üzerinden verilir. Yine geleneğe yaslanan Türk sanatlarından, ebru, hat, tezhibin yanı sıra, Türk musikisi de kültür yaşantısı içinde aktarılan değerlerdendir.

3. Sonuç

Yabancılara Türkçe öğretim kitapları incelendiğinde ortak bir şekilde kültür aktarımına da yer verildiği görülmektedir. Söz konusu olan kültürel aktarım, Türk gelenek ve görenekleriyle beraber bir Türk yaşayış ve düşünüş şekillerinin okuma metinlerine yerleştirmesidir. Ancak bu çalışma kültür aktarımına dayalı geleneksel dil öğretme tekniğinin kullanılmasından ziyade, somut ve somut olmayan kültürel unsurların yer alıp almadığını incelemiştir. Bunu göz öne aldığımızda her iki kitabın başlangıç seviyelerinde, doğrudan, ulusun kültürünü yansıtmaya yönelik olmadığını söyleyebiliriz. Nitekim dili öğrenme geliştikçe kültür aktarımı da başlamakta ve gelişerek devam etmektedir. Zira dili öğrenmek için, kültürel kodlardan oluşan sözcüklerin kültürel birikimlerinin de bilinmesi gerekmektedir. Türk yaşayış ve düşünüş şeklini öğrenmeye başlayan öğrencinin dilsel bilgi seviyesi de artmaktadır.

İstanbul kitabında her konu bağımsız ilerlerken, *Yedi İklim* kitabında A1 seviyesinden B1 seviyesine kadar temsili bir Türk ailesi kitaba konu edilir ve bu aile çevresinde gelişen olaylar ilerletilir. C1 ve C2 kitaplarında akademik ve kültürel konulara yer verilir. *İstanbul* kitabında dil bilgisi, örnek çözüm bölümlerine yer ayrılırken *Yedi İklim* kitabında ağırlık kültür aktarımına verilmiştir.

Kültür aktarımı ifadesi oldukça geniş bir alanı kapsamaktadır. Somut ve somut olmayan kültür mirasları, sahip çıkılmadığında yok olacak, ancak sürdürülebilirliği korunduğunda, bir milleti millet yapan temel değerler olarak tanımlanabilir. Konuyu sadece UNESCO'nun tescillediği, koruma altına aldığı kültür varlıkları olarak sınırlamadık. Ancak bu bağlamda incelenen her iki kitap da bu listelere yer vermiştir. Ancak kimi zaman görsellerle desteklenen bu unsurlar kimi zaman detaylı bir şekilde okuma parçaları ve sorularla pekiştirilmiştir. Kimi zamansa sadece diyaloglarda ya da hazırlık çalışmalarında gözükmektedir. Bunların yanı sıra kültürel hazinelerin fotoğraflarının eklenmesi bilgilerin görsel olarak desteklenmesi bakımından önemlidir. Kültürel birikim sosyal yaşantıda, ortak hareket gerektiren durumlarda, edebi eserlerde kendini gösterir. Bu durumda biz de her iki tür kaynaktaki Türk kültürüne dahil olan unsurları belirledik.

Somut ve somut olmayan kültür ögesi olarak çeşitli örneklerle karşılaştık. Her iki kitapta da gerek fotoğraflarla, gerek dinleme ve söz arasında, örneklerle, gerekse serbest okuma parçalarıyla olsun Türk dilini öğretirken Türk kültürüne de aşinalık kazandırmaktadır. En çok görsel hafızaya hitap eden fotoğrafların kullanıldığını görmekteyiz.

İstanbul kitabında somut kültür ögesi olarak İstanbul'un pek çok ünlü bölgesi kullanılmıştır. Bunun dışında, Kapadokya, Nemrut, Pamukkale, Efes, Edirne de kullanılmıştır. Somut olmayan kültürel mirastan ise Mevlana ile birlikte Mevlevi Sema geleneği, birden fazla yerde Karagöz oyunu, Kahve kültürü, ebru, çinçilik eserde görülen unsurlardır. Elbette sadece bunlar değil Türk kültür hazinesinin farklı kültürel ürünlerine, mekânlara da yer verilmiştir. Mesela, Mimar Sinan'dan Nasreddin Hoca'dan bahsedilmiş, Mardin, Şanlı Urfa Balıklıgöl gibi tescillenmemiş ama korunması varlığının devam ettirilmesi istenen kültür miraslarımız gösterilmiştir. Bunların yanı sıra, modern ya da popüler kültürde yaşayan şair, oyuncu, sporculara da yer verilmiştir.

Yedi İklim Türkçe kitabı, İstanbul kitaplarından daha geniş hacimlidir. Bu da içerikçe daha fazla olduğunun göstergesidir. Söz konusu kitap, kültür aktarımına daha fazla sayfa ayırmıştır. Eski ve yeni, klasik ve modern kültür unsurlarına yer vermeye çalışmıştır. Ayrıca UNESCO'nun tescillediği unsurlar daha çok yer alır. Somut olmayan kültür mirasları arasından, meddahlık, Mevlevilik ve âşıklık geleneği, Karagöz (3 kez), kahve, ebru, Nevruz, Hıdırellez eserde tanıtılmaktadır. Somut kültür öğelerinden en çok İstanbul, sonra Kapadokya, Nemrut, Pamukkale, Safranbolu, Troya, Edirne'den bahsedilmiş, tanıtılmış veya fotoğrafı eklenmiştir. *Yedi İklim Türkçe* kitabında da UNESCO'nun tescilledikleri haricinde çok fazla somut ve somut olmayan kültürel unsur işlenmiştir.

Bir dili kapsamlı bir şekilde öğrenmenin en kolay ve kalıcı yolunun, toplumun kültürünü anlamaktan geçtiğini iddia edebiliriz, aksi hâlde dil öğrenmek, kelime ve gramer yapısı ezberlemekten öteye gitmeyecektir. Kültür alt yapısı olmadan dildeki mecazlar, deyimler ya da davranışlar anlaşılacaktır.

Toplumu bir arada toplayan, farklı toplumlara arasında benzerlik kurulursa uyumu sağlayan kültürel mekanizma Türkçeyi öğrenen kişilere kitaplar yoluyla aktarmaya çalışılmıştır. En azından böyle bir kültür varlığından haberdar olmayan bireye, o kültürel değere karşı merak uyandırılabilmesi dahi kayda değer bir başarı sayılmalıdır.

Kaynakça

- Akcaoğlu, C. (2017). *Somut Olmayan Kültürel Miras Ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanımı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Arı, A. (2013). *Gelenekten Geleceğe Türkiye'de Somut Olmayan Kültürel Miras*, (Haz: Coşkun S, Uçar Sever A., Adanalı Y. vd.) Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Avcı, Y. (2012) *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil-Düşünce Analizi Teorisi, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.1, s.3, (s. 1-15).
- Avcı, Y. – Küçük, S. (2017a). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi, Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12/35, s. 49-67.
- Avcı, Y. – Küçük, S. (2017b). *Türk Dili Öğretimi Sorunları, International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(3), s.981-989.
- Baykara, T. (2009). *Türk Kültür Tarihine Bakışlar*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Bölükbaş, F., vd. (2017a). *İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı A1*, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Bölükbaş, F., vd. (2014). *İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı A2*, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Bölükbaş, F., vd. (2017b). *İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı B1*, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Bölükbaş, F., vd. (2017c). *İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı B2*, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Bölükbaş, F., vd. (2017ç). *İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı C1/+*, İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Çıfci, M., Batur Z., Keklik S. (2013), *Türkçenin Yabancı Dil Öğretiminde Kültür*, (Ed. Durmuş M. Okur A.) *Yabancılar Türkçe Öğretimi El Kitabı*, s.365-379, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Yabancı Dil Öğretimi*, İstanbul: MEB Yayınları.
- Gültekin, İ., vd.(2015a). *Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı A1*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.

- Gültekin, İ., vd. (2015b). *Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı A2*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Gültekin İ., vd. (2015c). *Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı B1*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Gültekin, İ., vd. (2015ç). *Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı B2*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Gültekin, İ., vd. (2015d). *Yedi İklim Türkçe Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı C1*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Gün, M., Şimşek R. (2017). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Hikâye Kitaplarının İncelenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretimi A1-A2 Hikâye Seti Örneği, *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5-3, s. 502-517.
- Güven, A. Z. (2018). Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarında Somut Olmayan Kültürel Miras Unsurlarının Yeri ve Kullanımı, *International Journal of Language Academy*, 6/1, s. 369-378.
- Güzel, A., Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hanbay, O. (2013). *Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- İşcan, A. (2017a). *Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi*, Ankara: Nobel Yay.
- İşcan, A. (2017b) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, 58, s. 437-452.
- Kutlu, A. (2014). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürün Araç Olarak Kullanımı: Gazi Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Seviyesi), *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (2), s.697-710.
- Okur A., Keskin F. (2013). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği, *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science* , 6/2, s. 1619-1640.
- Tosun, G. (2016). *Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1, B2 ve C1 Seviyesi Ders Kitaplarındaki Metinlerin Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). T.C. Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Türk, H. (2018). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Bir İzlençe Tasarımı ve Kültürel Öğelerin Hikâye Kitapları Aracılığıyla Aktarımı*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR-50838/unesco-insanligin-somut-olmayan-kulturel-mirasinin-tems-.html> (Erişim: 26.11.2018).
- <http://www.kultur.gov.tr/TR-134106/somut-kulturel-miras.html> (Erişim: 26.11.2018).
- <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-44423/dunya-miras-listesi.html> (Erişim: 26.11.2018)
- <http://whc.unesco.org/en/list> (Erişim: 26.11.2018).
- <https://ich.unesco.org/en/RL/heritage-of-dede-qorqud-korkyt-ata-dede-korkut-epic-culture-folk-tales-and-music-01399> (Erişim: 28.11.2018).
- <http://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-%C4%B0nsanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n-Somut-Olmayan-K%C3%BCrel-Miras%C4%B1-Temsili-Listesi> (Erişim: 30.11.2018).
- <https://ich.unesco.org/en/USL/whistled-language-00658> (Erişim: 30.11.2018).